

М. М. Лелекач

**ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА XVII—поч.
XVIII ст., ПИСАНІ НА ЗАКАРПАТТІ**

(МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРИЧНОЇ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ)

(Публікація)

Публікуючи нижче декілька пам'яток українського письменства XVII—початку XVIII ст., писаних на Закарпатті, ми маємо на меті подати нові матеріали, які можуть бути введені в науковий обіг як історичної, так і лінгвістичної науки.

Матеріали дають нові дані до пізнання соціально-економічних, політичних і культурних відносин на Закарпатті в XVIII ст., цікаві вони також і для історичної діалектології української мови.

Пам'ятки публікуємо дослівно з явними мовними огріхами, щоб повністю відбити діалектний характер пам'яток, стиль і мову авторів.

Титли розв'язуємо в круглих дужках, букви над рядками вносимо в рядки в квадратних дужках. Великі літери зберігаємо, імена, назви сіл, прізвища подаємо великими буквами, хоч вони іноді в оригіналі писані малими.

Всі цифри подаємо арабськими. Церковнослов'янські літери передаємо так: Ѧ, і-а—я, і-ѡ—ѡ, ѣ—е, ѡ—о, ѿ—от, ѣ—у; ѡѣ—оу, ѣ—і, ѡ—щ, ѡ—ф; гроривне г через g.

* * *

I

**1603 РІК. ТЕСТАМЕНТ НИКОЛИ БЕНЕДИКІВСЬКОГО
(с. БЕНЕДИКІВЦІ, МУКАЧІВСЬКОГО РАЙОНУ)¹**

Сей лис[т] попа Николи Бенедикувського за землю и[з] его дітми, и[з] оуники, що на орекъ куповаль и що дарували. И Чиръ дарова[л] мя за Форашомъ пувъ нивы широкои,

¹ Видається за копією з 1741 р. з оригіналу, що зберігався в колишньому архіві Мукачівської єпархії, без реєстраційного номера.

а пув нивы вырубавъ горі и[з] ліса: оукра[в] бувъ оу мене два волю, зато бувъ давъ. Шува[н]ная была, та я гное[м] навожоваль. Потымъ, коли купивъ Ге[н]дро хижу оу Чи[р]кы, Ге[н]дро пак оу мене добываль правомъ тоту зе[м]лю. Права были великіи. И зя[с] ему Ша[нд]рику изъ дівкою Чировою Тацою добываль. А оны не могли добыты, чомъ не продавъ былъ Чи[р], але дароваль. Право было великое: бувъ видукъ и все село. Право нашло: міні ся побожити самотретему. Та пакъ я ся побоживъ самотри[ть] пре[д] всімъ село[м]. И каиданувці были: Побоживъ на[с] Головачъ Се[н]ко: побожи[в]ся Гуга Стець, и Андриі Сигутьскіи. И дівка та[м] была Чирова Таця, и Ша[нд]рику зя[т], и приню[с] я пере[д] оусімъ селомъ и викодомъ на тото Алдамашъ. И потумъ Ге[н]друвъ Олекса и Чировои дівки Таці паробокъ Василь посіялъ силовъ попового сына Федоровъ покла[д], що Чир дароваль; ову[н] ставлявъ, а оны силовъ посіяли на дві царины, о чу[м] на буйку ся оупадовали. Пак собі зложили право, право было великое. Побожи[в]ся Маланичъ Матиі на тум, ожъ коли Ге[н]дро хыжу купивъ оу Чи[р]кы, та Чи[р]ка гварила Ге[н]дрови: а[т] де я тобі хыжу продала без тои нивы, що Чи[р] дароваль попа. Такъ право нашло, обы Ге[н]друвъ Олекса и Чировои дівки Таці Василь поповому Федорови вусмъ золотыхъ дали, а ожъ ся побожить на два золоты, то штобыдеся[т] золоты[х] дали, що оуставъ лежи силовъ посіяли на дві царины. И би[р]шагу пані осудили со[в]габирови дванаиця[т] золотыхъ: бы[в] оу праві Грицкувъ Іва[н], и Бахуръ Лукачъ, и все село; и каиданувскыи Король Ігна[т], и Ремета Микула, и знятю[в]скыи бирувъ Алчувъ Дми[т]ръ, и Черепаня Иштва[н].

А сесе зе[м]ля, що є[м] и[з] ліса вырубаль на го[р]бі при Левьковы[х] дві нивы, третяа dalej шырокая, стешка попереку ней до Чоповець. А dalej на долині 4 нивы, и пу[д] чопу[в]скима виницами великая до воды. На другомъ поли 7 нивокъ: 6 по місту, самаа з головная на потукъ ку[н]цом, за форахом, великая при Лазаровой: другая пу[д] хашою, оуская приголова и лазъ великыи mezi Яругами шашовыи оу багні. Пу[д] залугъ его давъ Федуръ попувъ Бахорови Мигаліови оу 6 золоты[х]. И Стефанувъ Іван Гу[д]цевя[т] побрата[л]ся и[з] Федоро[м] Кековымъ. Федуръ ему дароваль быка двагу[д]ка, а Іва[н] его дароваль нивою на Нетечи при Бо[д]наровы[х] Лазаровы[х] на орекъ. И питъ на тото алдомашъ. Коли Тироха оуме[р], даль мні попови на горбі фоклолашъ. Коршова[л] помежи ко[р]чувя, лиши[в]ся на Костя Гу[д]цового. Кость міні веліль служити за золотыи Єв(ан)г(е)ліе. И служи[л] є[м], и пакъ є[м] наялъ 3 парубкы, та копали ко[р]чувя за три дны. Та пакъ навожувал[л] є[м] гноемъ. 8 нивокъ міні да[н]но за служиня на орекъ, чомъ є[м] муку велику наложилъ копаючи и гнои возячи.

Гафичъ Іва[н] мiня[л]ся лазомъ и[з] попы кални[ц]кыми. Да[в] Гафичъ ла[з] попумъ оу Багні, попы ему дали на Нетечи при Левкову[м] на орекъ. Коли Гафичъ лиша[л]ся на сестру, на Палю Петенкову, Паля Пете[н]кова, сетра Гафичова, и[з] своимъ газдомъ из Ігнатомъ Бублеомъ продала лазокъ тот на Нетечи гафичувъ мині попови Николі за золотыи на орекъ пере[д] всiмъ селомъ. И пили на тумъ алдомашъ. Хотіл Гуга оузяти, та не могль, чомъ не той матере былъ. Кто бы тото има[л] гварити, которыи ч(ол)ов(і)къ, ожъ тото не в тыхъ пiнязыи, як я написа[в], albo бы гваривъ, ож тото и[з] лiса не выкопавъ, прокля[т] бы Б(о)гомъ и хочу с нимъ су[д] имати пере[д] м(и)л(ос)тивымъ б(о)гомъ. А вы мои діти или внукуы, или мои братя, не дайте на чужи[х] людiи тоту зе[м]лю.

Руща[н]скый Фе[д]ко Кекувъ взяв оу Ку[з]мы оу Мигаликового зятя оу 19 золоты[х], оу Керестеша оу Костя оу 20 золо[т]. Пупъ Ігна[т] руща[н]скый, Іваникувъ внукъ добывъ правомъ Іваниковой зе[м]лі половина: чо[м] ле[м] два оунуки остали ик тому орекови: еди[н] внукъ Іваникувъ пупъ Ігнат, а другый внукъ Абрамувъ Василь. Пуп Ігна[т] да[в] Ти[м]кови 15 золоты[х] за орекъ, а такъ право нашло, aby Абра[м] Микула побожи[в] самотри[ть], кулко его пiнязыи оу ту[м] ореку, што и[з] Коидишъ си[м] принюсь. Побожи[в]ся Абра[м] Микула на сімдеся[т] золотыхъ бе[з] два. Пово[д]лова[в], ожъ оу ву[в]ца[х] Іваниковы[х] деся[т] золотыхъ, и ву[д] Се[в]гедiя на 16 золотыхъ Абрамови ся ве[р]нуло, чомъ такъ право нашло, ожъ Абрамовых[ъ] пiнязыи булше оу тумъ ореку, то пупъ Ігнатъ половина ве[р]ни; а ожъ Іваниковы[х] пiнязыи булше оу тумъ ореку, то половина Ігнатови попови верни. На чум ся побоживъ Абрамъ, то пуп ему да[в] половина Абрамови 16 золотыхъ: да[в] Яцечковуи дiвці 3 золотыи до Андрашовецъ, да[в] Яцечковому оунукови 3 золо[т] до Ху[д]лiова и к сему орекови оу залозі. И побожи[в] Абрама руща[н]скый бирувъ Кузма, и были при томъ добрiи люде, бивъ бирувъ Иванувскый самотри[ть], Чоба[н] Федуръ, Ігна[т] Моро[з] Ракошинскый и Петевъ Яношъ, и Мигаликувъ братъ Ку[з]ма Лазу[р], и Келеме[н] Яко[б], и пупъ Ігнатъ. Якъ правомъ добывъ половина Іваниковой зе[м]лі, чомъ Абра[м] Микула не ро[з]лучалъ [зе[м]лю, ни сiи гiдiиву оу праві, ле[м] пупъ Ігна[т] добывъ оу сеи зе[м]лі половина, чо[м] пупъ Ігнатъ добывъ оу сеи зе[м]лі половина, чо[м] пупъ Ігнатъ да[в] Ти[м]кови за 15 золотыхъ Абрамови, нашто ся побоживъ, ожъ келтова[л] 16 золоты[х] и тумъ праві ста[в], чо[м] та[м] были люде и оусе село, и каиданувці были: Оленя[т] Ігнатъ и Лацко Ма[р]ти[н]. А ожъ Ти[м]ко попови 15 золоты[х] ве[р]не или Ти[мк]овiи прiидуть до Рускова жити, то Абрамови діти ве[р]ни 15 золоты[х], чомъ Тимко ву[д] Іваникового парубка, а мы были ву[д]

дівокъ та н[а]ши[м] матера[м] еа[с] даван[н]а: та орѣкъ бывъ Ти[м]кувъ, та якъ мині пінязі попови Ти[м]ко ве[р]ни.

Кере[с]тешувъ лазъ купи[в] Фе[д]ко Кекувъ на орѣкъ на віки и[з] діти на діти за сорокъ золоты[х] и за пя[т], из колешневъ, и пи[в] на тото алдомашъ оу Керестешовуи хижи и хлопци, и дівки Керестошови, былъ руща[н]скыи бирувъ Мигаль Мелентіовъ на алдомаши, другіи Векаи, третіи Иванцо попувъ, и Малтіичать Іва[н], и Матусувъ Ю[р]ко, и оусе село знає, и пинязи даль старыи, тритякы оусе. А я ся побожи[в] самотри[ть] пере[д] всімъ село[м], каиданувці были. Побожиль на[с] Головачъ Се[н]ко, дівка была та[м] Чирова Таця, Ша[н]дрикъ зя[т]. Приню[с] я на то Алдомашъ передъ всімъ селомъ и видокомъ. А се земля, што є[м] з ліса вырубоваль на горбі при Левковых дві нивы, третя далеи широкая, стешка поперекъ неи до Чеповець: далеи на долині чотыры нивы и по[д] чопувскыи виницами великая до воды, на другомъ поли 7, нивокъ 6. По місту, сема и[з] головная на потокъ кунцомъ, за форашомъ великая при Лазаровой, другая по[д] хащою оуская при Головачать, и ла[з] великыи межи яругами шашовыи оу багні.

А сеи ли[ст] другыи за зе[м]лю залужную и за даро[в]ную. Коли моя хижа згоріла нижеи села, тогда не зна[л] є[м] ся ка[м] ся діти. И пошоль є[м] к Гу[д]цевя[т], к Пилипови, и к Іванови, и к Головачови Василіови, и Сенкови, и к Чуровеви Ілкови, и к Левкови старому, и к Сидорови, то зобралося все село, и каидано[в]ци. Тогда мині не могли и[н]де сижиня дати межи собою в селі, ле[м] мині дали Кудровці свою ча[ст] нижеи путе в драчнику, де лемъ пу[д]ливки были многіи. Коли скотя вошло, то не могль его чоловікъ выгнати, поки само не вышло. А Гу[д]цевять Пилипкувъ дарова[л] мене своею частю. А братъ его Ива[н], коли мои братъ тобі дароваль, и я тобі свою ча[ст] енгедую. Тогда я та[м] хижу оправиль, не на и[х] зе[м]ли, но своего пана, на Боршиевуи, а пеле[в]ню бы[л] є[м] оправи[л] на Та[р]каніевуи. Не могло иначеи быти, жемъ мусіль на своего пана и пиле[в]ню поставити. Чо[м] коли Тарканіювъ ишпа[н] ходи[л] Миха[л] дїякъ хутари заходячи, тодгы зашоль от Головачового млына. коли пришоль и рікъ такъ: тото того до воды. Тогда Кудровци гварили, же и[х] то зе[м]ля где млы[н]. Тогда Левко старыи рікъ: млы[н] вашъ, а земля вала[л]ская. Тогда Ишпа[н] дал до воды Федорови Шкуматичови и Головачови, Сенкови до воды, и Васкови до воды, Черленякови до воды, Гугови до воды. Бахару[м] до воды, и Романови до воды, и Головачом до воды, Чюряеви до воды. Где Тироха жи[в], то вши[т]кы[х] до воды. Тото мині дало все село и каиданувци з дітїи на діти. Тогда я в кого купиль, кто енгедоваль мині, кто и дароваль. Тогда я та[м] сады садиль и плоты городиль, хлівы прави[л], пивниці прави[л]. Яко[м]

та[м] сіль, сіле[м] собі на покуй. Кто бы ималь гварити, ажъ не такъ, яко[м] писа[л], да буде[т] прокля[т] въ все[м] віці и въ будущомъ, и хощу с ни[м] су[д] мати пере[д] м[и]л[о]стивы[м] б[о]гомъ. А вы мои діти, albo внуки, albo братя на и[н]ши[х] людїи не дайте, чо[м] та[м] моя мука великая.

Коли[м] ходи[л] з отце[м] Сергіє[м] до Руси з вл[а]д[и]кою, купи[л] є[м] зву[н] за 12 золо[т]. Наяль є[м] икону малювати за полпята золотого. Коли село це[р]ковъ правило, оны дває, а я третїи, и є(ван)г(е)ліє списаль є[м] своєю рукою, и записа[л] є[м] его на престоль къ ц[е]р[к]ви святого ар(ханг)ела Михаила до села Бенедиковець за своє отпущенїє грїхо[в] и за свои[х] родители. Кто буде нимъ служити. поминайте іерея Николу и подружіє его Єлену и чада его.

Я тутъ на тото прїма[в], и [з] села Руского до села Бенедиковець, тогды и[н]гедовали сімъ и каидановці міні доколи буду живъ, и дітю[м] мои[м], и внуку[м] мои[м], и пра[в]нуко[м] мои[м], и братюи моюй на віки вікомъ. А вы мои діти, или мои внуки, или пра[в]нуки, и моя братя на чужїи люде не да[и]те, м(и)л(ос)тивы[м] ва[с] б[о]гомъ прошу, чомъ я та[м] сіль на ореку и на попувство и[з] дітїи на діти и писа[л] є[м] сеи ли[ст] са[м] своєю рукою діте[м] свои[м]. Року б(о)жого 1603, мися[ця] октобрїя 13 дня. Сам своєю рукою іерей Николає Бенедико[в]скїи.

II

1606 РІК. ДАРЧА ГРАМОТА ОЛЕКСИ МИРИЛОВИЧА— СОЛТИСА В ФОЛЬВАРКУ¹

Я, Алексїй Мириловичъ а солтись Фолварскїй, зезнавамъ, ижъ зъ помочу пана бога въ честь и хвалу богу всїхмогущему, храмъ зме святой збудовали въ память святыхъ безсребныхъ Космы и Дамїана на моемъ грунту солтыскїмъ гдежъ я, зважуючи, ижъ тотъ то храмъ не маеть бы найменшого доходку, и уминиль емъ себї нецо зо своего грунту солтыского на церьковъ святую удїлити и оддавамъ на 16 гболовъ Спискїхъ овса высїяти, къ тому брегы и яркы ведле циркусу а знаковъ меджы, въ кол почавши пониже млина одъ броду просто въ гору ку полночи, ажъ на между знатну одъ Глинника з Винного поля и навратися товъ же самовъ меджовъ ку сходу презъ терня, яжъ въ ярокъ пада зподъ Мед-

¹ Видається за копією, що зберігалася серед паперів Михайла Лучкая в архіві Мукачівської єпархії. Село Фольварки в Шаришській жупі, тепер східна Словаччина, Пряшівський край.

веджи идучій и тымъ самымъ яркомъ долу; выйде на брегъ понадъ цминтирь, обдалъ на два пруты громады и пада въ другій яркомъ, званъ Загуменца, то есть по саму лаву церковну; таке иде меджа тымъ яркомъ понадъ млинъ мой, ажъ ку цесті, преходячей поток ку Липнику, званъ Бродъ. Гдежъ тотъ то кусъ поля до того часу не належалъ никому иншому, толко до мене самого вічні, который же кусъ поля вічні оддаю и поручамъ ку тей же церкви нашей Фолварскей а греко-рускей, а то для спасенія душъ вірныхъ, а на поправу, анебо на світло, а на потреби ны тогожъ святаго храму до тожъ поля вышь опісаннаго, абы ся жадень зъ будучихъ по мні не оповажилъ одбирати, ани што правотити подъ карою суду Божаго. А то ся стало съ порадою и зъ доволеніемъ благовірныхъ пановъ нашихъ урочистыхъ а вельможныхъ Палочаивъ въ року 1606 октоврія 7-го, на цю свою власну руку подпісую и печатю подтверждамъ въ самомъ дому моемъ урядскимъ я, Алексій Мириловичъ, солтысъ Фолварскій при притомности людей віры годныхъ. Миха[л] Ярожъ присяжный+, Василій Храпакъ присяжный+, Семанъ Ластивочка+, Деміянъ Ладожинскій а церковникъ Фолварскій+, Иванъ Крупа+, Иванъ Чеканякъ+ Андрей Сташинскій+ и прочая и ціла громада Фолварска м. п. въ притомности пароха Афтанас. Ладежынскій с. р.

Kdese ga jak Pan Dedicsny to pismo wecsne utwerdzam y podpisugem, y to polye wiss opisane orekem csinim ku tejze cirkwy Fol. u slebodne zostawa od wsselkeho odplatku Panskeho na weky. V Plawczy anno Domini 1609 Aug. 20. Georg Horvath Palocsay.

III

1674 РІК. МУКАЧІВСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ЄПІСКОП ПАРФЕНІЙ ПЕТРОВИЧ ДОЗВОЛЯЄ ПОБУДУВАТИ ДРУГУ ЦЕРКВУ В С. ГУКЛИВОМУ¹

Па[р]теніє Петрови[ч] м(и)л(ос)тїю еп(иско)пъ Мукаче(в)-ски и всея Уго(р)скїя зе[м]ля пр(а)в(ос)л(ав)ны еп(иско)пъ.

Даємо відомо[с] ты[м]ъ писанїє[м] н[аши]м[и] и[х] М(и)л(ос)-тя[м] а именїто преве[л]мо[ж]но панї н(а)ш[е] Баторі Зофіє по г(оспо)ду б[о]гу я[к] на[д]ді[ті]ми ма[т]ці нашей и вши[т]-ки[м] и[х] м[и]л[ос]тя[м] пано[м] уря[д]ніко[м], и ишпано[м], и бирово[м], и вши[т]ки[м] люде[м] сві[ц]ки[м], а та[к]те[ж] и [с]тану д(у)ховнаго протопопо[м] и всі[м] с(вя)щ(е)ніко[м]: о[з]намує[м] ваши[м] м(и)л(ос)тя[м], и[ж] сїи людїє во пра-

¹ Видається за оригіналом, що зберігався в колишньому архіві Мукачівської єпархії.

(вос)лавїю вірующїи на имя Попади[н]ці А[н]дре, и Восїли, и [Фт]еодо[р] отчичи гу[к]ливскїи улюбили собі для хвалы (бо)-жеи ц(е)рко[в] с(вя)тую соградїти на заложенїе храму с(вят)[а]го їера[р]ха Николи, для м(и)л[оз]ты г(оспо)[д]у б(ог)у, с(ы)нови б(о)ж(е)му и с(вя)то пр(е)ч(ис)то ма(т)ці божїе. В том храмї и мы слугы Хр(ис)товы и ма(т)ки его собо[р] манастыря Мукачевского и и[з] наши[м] е(п)искокопо[м] ї па(стыре)м вы[ш] рече[н]ны[м], по[з]воляемо в то[м] храму литу(р)гїю с(вя)тую о[т]правовати за здравїе и за о[т]пущение грїхо[в] н[а]шей великомо[ж]но Батори Зофїи и за с[ы]на єи и пана н(а)шого Ракоці Ференца, абы его г(оспо)дь бл(агосло)ви[л] и сща[с]ти[л] и враги его по[д] ноги положи[л] и за всїх православны[х] хр(ис)тия[н], абыся в то[м] храмї боже[м] ка[ж]ды день о[т]правовала слу[ж]ба божїя. И мы для лїпшей віры собором св(я)щенїчески[м] манастыря Мукачевского и из правосла[в]ны[м] еп(иско)по[м] и па[с]тыре[м] н(а)ши[м] Па[р]тенїе[м] Петровиче[м] печя[т] н(а)шу притискає[м]. Дата в мона[с]тырю Мукачев[ско]м, ро[к] бо[жїи] 1674, м(іся)ця апри[л] 12 д(е)нь.

И мы св(я)щ[енц]и капїту[л]ныи: Семїо[н] Луча[н]ски и Дїмитри, Іоа[н] Лохо[в]ски, Васили Лаво[ц]ки, Петро, Іоа[н] Бобо[в]скии, Іоа[н] Лало[в]ски, Илия Копино[в]ски, Фео[дор] Шеле[с]ту[в]ски, Григори, Іоа[н] Вы[з]ни[ц]ки для лї[п]шей віры при печати имена свои записуємо.

Придала королица за б(л)агословенїемъ епископа и весь собіръ чесныи усу парохїю Гу[к]ливьи до ныжъней церъкве.

То ся діяло у Босака и у Попадица у Василя у дому его. А хто бы сми[в] бунътовати и сеи не слухати, што данъ сеи листъ Босакови Василowy из дїтыи на [дї]тыи, тои буде проклять анафтема. Вы[ш] реченыи е(п)ископъ. Парфенїй еп(иско)пъ рука власна.

IV

1685 РІК. КИВЯЖДСЬКИЙ ПРЕЗВІТЕР ІВАН КОЛУБЕЦЬ ЗА ВЛАСНІ ГРОШІ КУПЛЕНІ ЗЕМЛІ ДАРУЄ ДЛЯ ЗАРІЧАНСЬКОГО МОНАСТИРЯ

Року 1685. Списанна сия Єпистолия или Цессия.

Сие писание г(оспо)дина о(т)ца Іоана Колубецъ презвитера Кивязкого о землі, которыи набыль за гроші.

На Іемови Федчова за золоты[х] 6.

Тетяновичовы же за пятаы золоты и гроши 3.

Федора Марциевого 1 нива за 2 золоты и гроши 6.

Вірвовы 2 нивы на Кормїшци за 2 золоты, и выше 1 за грошы 20.

Михалка попового 3 нивы за золоты[х] 20.

Гринковы два дарабы за два четвертины зерна: един пшениці, а единъ жыта.

Забранциовъ лазок и нива тамже 1 за 3 золоты и віко пшениці.

Пизисков лазок за три золотых и гроши 20.

Оу Грегоровици Кушнірова нива за 2 золоты.

Ти[м]ковы 2 нивы за золоты[х] 7.

На горі Вирвова една нива и 2 дарабы за золоты[х] 3. Там же Михалка попового на Пурубисщу пул друга нивы за золотыи 1 и грошы 20, и пшениці поль четвертка.

Андриова нива за грошы 20.

Вышше Перевиюзця Васиљеви 4 нивы за два золоты, ниже Зарубова 1 нива за золотыи 1.

Оу нижнемъ поли три нивы и дараб един за поль четверта золотого.

Там же Сороковы 2 нивы за два золоты.

Оу Чумаловой лугці Федкова нива за 1 золотыи.

Оу Вышнемъ Поли Васиљеви 2 нивы за два золоты и грошы пять.

Вышше того же Василя 4 нивы за 4 золоты и грошы 7.

Там же Микитевы[х] една за золотыи.

Бочкаевы[х] пять и сінокось за золоты 5.

Чегилева там же нива за золотыи 1, и нижеи того жъ Чегиля 1 нива за золотыи 1.

Семовы 2 нивы за грошы 11 и четверток бру.

Симочковы так же три нивы за 17 гроши и дві віка жыта.

Бочкаевы дві нивы за золоты чотырі.

Федчова нива там же за 1 золотыи.

По[д] Горбкомъ Татяновичовы 4 нивы за два четверткы жыта и одну пшениці.

Лазъ Бонякувскыи нивъ двана[д]цять оу одним шорі за золоты[х] чотырна[д]цять.

Магилувская сіножать за шеснадцять золоты[х], за котрыи Магиль Станко взяль 8 золоты[х].

І его м[и]л[ос]ти п. Комлошому Мігаліови за туюж сіножать даль отецъ Іоанъ Колубецъ други[х] 7 золоты[х].

На тое свідкы суть: единъ Юрканичъ Павель, другыи Бировъ Федко.

Хижы мои и всі будинкы мои на ореку панскомъ знайдуючися, яко моимъ попувскымъ коштомъ за позволениемъ панскымъ выбудованыи даю, дарую и легую на тойже монастырь зарецкыи.

1687 РІК. ЗАРІЦЬКІ ЖИТЕЛІ ОНУФРІЙ, ІВАН І ХИМА
САБОВЧА ПРОДАЮТЬ ОДИН ЛАЗ МІСЦЕВОМУ
МОНАСТИРЮ ¹

Року 1687. Я Онуфрії, и Іванъ, и наша сестра Хима обывателі заріцкы маючи лазъ оу нижнумъ поли, которыи зовуть Чермашъ, которыи мы з о[т]цомъ нашимъ Сабовча вынялисмо з хащи, продаємо вічними часы о[т]цу Іоану Колубцеви за золоты 24 а то такимъ способомъ: на Заверби єдну сіножать, дві нивы, а єдинъ клинь отбираємо намъ власныи о[т] о[т]ца Іоана Колубца, которыи єсмо были дали єму в залогъ оу дванадцять золотыхъ. А Хима, сестра наша, а жона Павла Суркайла готового гроша взяла за той лазъ 12 золоты[х] оугорскы[х], и то при цілои громаді зарічскои докладаємо, вже хто бы колвек хотілъ на потомъ той лазъ доходити, albo єго выкуповати, теды першеи маєтъ на вармед сто золоты[х] дати, потом о[т]цу Іоану Колубцови двацять чотырі золоты[х] оугорскы за той лазъ вернути. На що бизоншагы суть: Велиган пуп, Михайль пупъ, Дмитрії Ігнатъ пупъ, Ілювъ Лука, на той часъ бирувъ газда Іванъ, Коминдашь Федоръ, Легки Яко, Чвихъ Гаврило.

Іереи Іоанъ Коропецкыи намісник Мукачовскыи.

Іеромона[х] Іоаникиі Колубецъ рука власна.

1689 РІК. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАСНУВАННЯ
ПРАВОСЛАВНОГО МОНАСТІРЯ В С. ЗАРІЧЧЮ
(ВИНОГРАДІВСЬКОГО РАЙОНУ) ¹

Мефоди Мило[с]тїю б[о]жїю єп[ис]копъ православніи Маковецкїи, Мукачо[в]скїи, Спїскїи, Красно Бродскїи, Мараморискїи и всея зе[м]лі Уогрскїя.

Відомо чинїмъ си[м] писанїємъ наши[м] архиєреиски[м], вс[і]мъ и повсюду православны[м] христїяно[м], во грецкои віри зна[и]дуючимъся, якъ тежъ духовному стану: протопопо[м] и попомъ. тактеже свїцкому ста[н]у малому и старому, же именовите у вармеди Огочи, в селі Зарічу, на имя [о]тець Михайль попъ заріцки. За б[о]жїєю помощю и за представите[л]ствомъ с[вя]того чудотворца Миколая Мирликїискаго, по[д]визається постановити монастырь на своєи землы. За доз-

¹ Видається за оригіналом, що зберігався в колишньому архіві Мукачівської єпархії, серед нереєстрованих документів.

воленіємъ Его великости велкоможного пана Баркочія Геор-
гия виешпана Огоцкия вармеди, отождъ христїя[н]скїи народе
упрошаеємъ васъ о споможенїя на святое місце чимъ би
ко[л]векъ обдарити, яко синъ восточнїи, хто чимъ можетъ
вспомучи ве[д]лу сили. Абы с(вя)тое мї[с]це новофондованное
на хвалу б(о)жїю будовалося и поставилося, за ко[т]рое мы
єпископскїй и д(у)ховнїи станъ, за вашей милости помощь
иддня. Пови[н]нисмо г(оспо)да б(о)га пр[о]сити при щоде[н]-
нїхъ моли[т]ва[х] за ваше доброе здравїе и щасливое панованя
и д(у)шевное спассенїе. Абы вашей милости ктиторство тоє
даня ваше. За молитвами с(вя)таго Иерарха Хр(ис)това Нико-
лая, во книги живо[т]ная, которого живота рачъ Христе б(о)-
же всїхъ правовїрнихъ домістити и с тобою жити на вїки
вїкомъ аминь.

Притомї вашимъ ми(лос)тямъ благословенїе архиереиское
препосилаеємъ и власці ся велебността[м] вашимъ о[т]даеємъ.
Данъ в монастыру в Мукачевскомъ катедральномъ, во обыте-
ли с(вя)таго х(ри)стова Іерарха Николи. Вышъ описа[н]ни єпис-
копъ. Рука вла[с]ная. Року б(о)жаго 1689, м(іся)ца априля,
дня 26. (Примїтка: овальна печатка з написом: „Печатъ мана-
стыря мукачевского“).

VII

1696 РІК. ТЕСТАМЕНТ ГРИЦЯ КУМИКА¹

Тестаме[н]тъ Кумика Грица.

А сесе лишаю и[з] межи зе[м]лі на ц(е)рко[в] великую ни-
ву и двї оу потукъ великїи поля глога, двї над форашомъ,
лазы два на Нетечи, на гати выше стешки нива. А кто бы
тоє габоритлова[в], да буде[т] прокля[т], анафема. При люде[х]:
а[з] Іва[н] Присташъ и[з] зятїю[м] Павло[м], Дойда Іва[н] и
Андрїи Попикувъ, и Да[н]ко Пилипувъ, и Петро Рубаивулха,
Іва[н] Готкули[н], и Рошкуля, и инші жоны. Року б[о]жого
1696, януарїя м(іся)ца дня 13. Я Кумикувъ Гриць+

VIII

1700 рік. КОСТЬ БЛАЖОВСЬКИЙ ПРОДАЄ ПОЛОВИНУ МЛИНА ФЕДОРОВІ ІВАНОВОМУ²

1700, дня 2 мисяца януари.

Я Кость прода[л] є[м] мли[н] за водо[в] Федорови с(ы)нови
Івановому половину за [з]латы[х] 37, трица[т] и сі[м] ли[ч]-

¹ Видається за копією з 1741 р., що зберігалася в колишньому архіві Мукачівської єпархії. Копія була переписана тією ж самою рукою і на тому ж папері, що і тестаменти Николи Бенедиківського. Гриць Кумик жив у с. Бенедиківці, Мукачівського району.

² Видається за оригіналом, що зберігався в колишньому архіві Мукачівської єпархії серед нереєстрованих документів. Село Блажова зараз знаходиться в східній Словаччині.

бы угорско, вічними часы и діто[м] его. Друг[у] половину собі охабля[м] и мои[м] діто[м] ві[ч]ними часы. Федо[р] на силу нияку Костя, ани его діти, ани его жену ві[ч]ним часы с то половины млина не мает выганяти. Та те[ж] Кость и его діти Федора и его жену и его діти не маю[т] руш[а]ти с то половины млина. З добро волі ся згодили сами. И то ся описуєть, же Федо[р] Костови выпуска[т] загороду при млині и пля[ц] на хи[ж]ку ниже Причу[л]ка, и тоту зе[м]личку, що над Зе[т]рихо[в]цом наиниже до его смерти, а пляцы нияко за то не ма[є] ему дати а[ж] до Костово сме[р]ти я[к] о[д] пляцу, де буде[т] сидіти, таи и о[д] зе[м]лички, будинок, що на пляцу Федоровим жені Костово або его діто[м] во[л]но буде[т] узяти а[л]бо кому колве[к] продати кому ся трафи[т]. То ся стало у дому пре[з]витера Блажо[в]ского при людо[х] стато[ч]ны[х], нащо и о[л]домашо[м] запили.

Дан у Бложові, в поповстві.

Іоанъ Блажовски, пре[з]вите[р] в Бложові.

Юрко Смоле, Іва[н] Шрентел, Яцко Хромы, Федо[р] Гуда[к], Ле[ш]ко Ивано[в], Ю[р]ко Ивано[в], Я[ц]ко Косто[в] с(ы)нъ.

IX

1708 РІК. ЄЗУІТСЬКО-КАТОЛИЦЬКЕ НАДУЖИТТЯ НАД ПРАВОСЛАВНО-УКРАЇНСЬКИМ НАСЕЛЕННЯМ В УГОРЩИНІ¹

Року 1708. Оу варошу Потоку подь ча[с] фаршенговъ его чесность Михайль Боршошъ езовита резиденції Потоцкой супериоръ, якіи противности противо насъ оучиниль естъ описуються.

Во первыхъ. Андреи Василь мл(аде)н(е)ць заручиль собі певную катоначку Іожичку и гды бы буль пошоль до вишь реченнаго супериора, абы го голосиль оу костелі (понеже католичка жона була), заразъ приялся супері[о]ръ подь кондици[о]въ, ижъ ежели будетъ римлянномъ. И даль голосити оу костелі трикратъ. Терминъ присяги заложиль, накоторы мл(аде)н(е)ць зготовившись до присяги, гды бы буль юж присягъ его, але же мортификуваль го за девятнадцеть тыжніи всегда волячи, абы римлянномъ буль. Видячи ижъ не можетъ, тогда на послідокъ просиль [о]дъ ніого таляръ бытии и кромі того инший келчикъ, мовлячи, ижъ кедь бы буль есь римляниномъ зосталь, ани пиняза буль емъ [о]дъ тебе на взяль.

¹ Видається за оригіналом, що зберігався в колишньому архіві Мукачівської єпархії. „Варош“ Поток—це сучасне угорське місто Шарошпоток. Пам'ятка без кінця.

И взявши таляръ присягъ его, реверсаль [о]дъ ніого взявши, ижъ ей не буде въ ей святахъ турбувати. Діти аще б(о)гъ дасть, дабы не нісь до руского с(вящен)ника крестити, но до римлянъ и на віру руску да бы не принуждалъ где калвиинъ съ римлянѡмъ и прочіи рускы съ католиками котры му руки мастили просятъ.

Второе. Певніи ка[т]оликъ спросивши себѣ руску дѣвку, докликолвекъ ка[т]оличько[в] не зостала не присягъ ей, на толко ижъ и два разъ еденъ д[ен]ъ набігалъ ажъ до дому гу дѣвици патеръ. Не гради езовита натолко, ижъ дѣвица южъ розсердившися мовила ижъ водо[в] кыплячо[в] [о]чи му выпарить. Єднаковожъ напоследокъ прелщена римлянковъ забстала, за чимъ и теперъ жалує.

Третее. Патеръ Не[о]гради передъ гаидуко[м] Герцецки говориль, ижъ якы пси вамъ були предесерова и вы всі такожде пси есте.

Четверте. Супери[о]ръ предъ Василино[в] мовиль, ижъ якы волы есте вы и попове ва[ши] такы волы.

Х

1710 РІК. ЗАСТАВНИЙ ЛИСТ АВРААМА ЧОНКИ НА ПОЛЕ ЛАЗ В СЕЛІ ВІЛЬХІВЦІ¹

1710 іюля 27.

А при том даєме знати, кому приходить о том видати, що пан Чонка Аврам заложивъ лаз у пана Мигале Чонка. Лаз той єсть у пудгурнихъ лазихъ. І з ниже того лаза єст Є Леурдан Матеюв, а з вишей Костатиного Василя. Єдну половицю свою пан Чонка Мигал заложив Чонка Аврамева оу 40 золотих оугорских, а єдна половиця того лаза заставив оу Матеевих дѣтей оу 22 золотих. На що я Чонка Мигал даю лист пана Чонка Аврамеви, що би бировав та вталмазовав як своє, аж поки ему гроши ся не вернут от кого ся буде годити.

Іеромонах Дософей

Ігумен монастиря Вулхувского.

(На другій сторінці листа:)

І я ниже подписаний даю сей контрактуш отцу Иоану пароху Вулхувскому оу туй залуг, якъ и оудну написаний Чонка Андрашъ+при чесних нямешех Чонка Ференц, Левурдо Єношъ, Фанта Петро.

Сий лист на лаз Мигаля Волошинового албо Чонка Мигаля, що єст лаз оу пудгурнихъ лазах.

¹ Видається за копією з оригіналу, що зберігався серед паперів Михайла Лучкая.

1712 РІК. ДАРЧА ГРАМОТА ІВАНА КОРОПЕЦЬКОГО
ДЛЯ МОНАСТИРЯ В ЗАРІЧЧЮ¹

Я нижей на подписі менованій чиню відомо симъ моимъ писаніємъ кому о томъ відати належить, іжъ стараючися волю и розказъ родителки моеї в богу зейшлой пополнити, винницю власную на горі Кендерешовской знайдуючуюся келчикомъ родителей моихъ набитую, и жаднымъ долствомъ незаведенную за отпущеніе гріховъ ихъ даю, дарую, и легую на монастир Зарицки, абы законники в монастырі помененномъ жителствууючи за отпущене гріховъ родителей моихъ сорокоустъ отправили, и по вси суботи при офирахъ безкровнихъ подчасъ литургии ото памятку творили, а гди приде часъ дни поминалнихъ аби панахиду отпоровали, и насъ в молитвахъ своихъ живыхъ неприпоминали, а винницю помененную отъ всіхъ кривныхъ моихъ ексципую, абы до ней жадного одобрания право не иміли, подъ біршагомъ золотихъ тридцяти хтобы важился туоу винницю отъ законниківъ зарицкихъ отбирати. Сего ради а для ліпшої віри и певности сие начертание власною рукою моею подписую и звиклою печатію моею зтверджаю, при людехъ зацнихъ и бизоншагахъ на томъ же писанію моемъ подписаннихъ. Діялося в катедрі Мукачевской дня 24. Юлія 1712. Иоанъ Коропецки в. р. презвигтеръ Мукачовски [печать].

ХІІ.

1715 РІК. ДАРЧА ГРАМОТА МАРІЇ ВАРОДІ ДЛЯ
ЗАРІЧАНСЬКОГО МОНАСТИРЯ²

Я Марія Варади на семь доброволномъ записі моемъ подпизанная, по представшимся малжонку моемъ Ілошвай Араамі позосталая; чиню відомо всімъ обще, кому о томъ відати належить, Іжъ въ млині моємъ власнумъ, на ріці Бережаві будучомъ, пускаю, и дарую поки того млина стане, абы каждорочне ишли всі дні неділни иле ихъ в року ихъ знайдуется, з зовсего млина, з цілымъ его мливомъ почавши отъ темныхъ зурь раннихъ, до темной ночи: а то з таковою моею диспозицією; на монастирь Зарицки три дні неділни заспул даю, а четверти день неділни на убогихъ позволяю, и абы

¹ Видається за копією з оригіналу, що зберігався серед паперів Михайла Лучкая.

² Видається за копією, що зберігалася серед паперів Михайла Лучкая в колишньому архіві Мукачівської єпархії.

тихъ днювъ описаннихъ, власнихъ своихъ послушниковъ для обіцяня млива міли утверждаю. Для ліпшої віри, поваги и певности своей сей волі моею, и доброхотного запису моего, при людяхъ віри годных на той часъ персоналне будучихъ, печать мою звиклую положиламъ и власною рукою моею под-писаламся.

Діялося в власном дворі моемъ в Комлошахъ дня 19. марта, року 1715. Коли будетъ треба до млина чого аби часом волами, и бірошами ратовали.

За тщаніемъ мене многорішнаго Іннокентія Бузаковскога [мп] Петро Чигиль+Богиру Василь+Федоръ Балига.

*Кафедра загальної історії
Ужгородського держуніверситету*
